

RESNICA O RESNICI TINE HRIBAR

KAZALO

UVOD	3
TEZA	3
KLJUČNI OBRAVNAVANI POJMI	3
TINE HRIBAR	3
METODA LASNTNEGA RAZMIŠLJANJA	4
RESNICA O RESNICI	5
Resnica kot vzrok	5
Resnici odstrta resnica	6
Adaequatio in proprietas: dispositio	7
Adaequatio	7
Proprietas	7
Recipročnost	8
SKLEP	9
LASTNO MNENJE	10
INDUKTIVNO SKLEPANJE	11
DEDUKTIVNO SKLEPANJE	11
MISELNI VZOREC	12
SLOVAR TUJK	13
VIRI	14
LITERATURA	14
INTERNET	14

UVOD

TEZA

Resnica o resnici je tista resnica, katere sploh ni. Če hočemo pravo resnico o resnici jo moramo primerjati z ljubeznijo, lažjo, trpljenjem, grozo, viro... Kajti pravo resnico o resnici moraš začutiti, jo moraš gojiti, negovati, prejeti, dati... in ker vsak človek zase to resnico o resnici sprejme ali da, torej čiste resnice o resnici sploh ni. Če pa človek resnico zavrže, zavrže tudi samega sebe in se spremeni v zagrizenega spreminjevalca stvari, sveta, idej, itd., torej v spreminjevalca drugih in drugače mislečih. Brez resnice o resnici pa je tak človek samo mrtev človek! Torej resnice o resnici ni, pa naj nas nič še tako straši.

KLJUČNI OBRAVNAVANI POJMI

Tine Hribar, Platon, Descartes, Lacan, Heidegger, resnica, razumska resnica, metafizika, Človek, Bog, bit, adekvatnost, recipročnost, subjekt.

TINE HRIBAR

Slika 1 – Tine Hribar

Rodil se je 28. 01. 1941 v Goričici pri Ihanu (Domžale). Diplomiral je 1964 iz filozofije in sociologije na ljubljanski Filozofski fakulteti, na kateri je 1968 tudi magistriral. Istega leta je doktoriral na univerzi v Zagrebu. V šolskem letu 1967/68 je dobil Humboldtovo štipendijo in se izpopolnjeval pri Karl-Heinz Volkman-Schlucku v Koelnu. Sprva je bil zaposlen na Inštitutu za sociologijo in filozofijo, leta 1971 je dobil docenturo na sedanji Fakulteti za družbene vede, a je bil po direktivi CK ZKS že čez štiri leta izključen iz pedagoškega procesa. Vanj je bil ponovno vključen šele 1992, ko je bil sprejet na filozofski oddelek FF. Leta 1995 je postal izredni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Bil je odgovorni urednik Tribune, Problemov in od 1982-1985 prvi glavni in odgovorni urednik Nove revije. Sodeloval je pri pisanju Ustave Republike

Slovenije. Je član uredništev Nove revije, revije Phainomena, upravnega odbora Slovenske matice in sveta za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.

METODA LASNTNEGA RAZMIŠLJANJA

Najprej sem prebrala knjigo avtoja Tineta Hribarja: Resnica o resnici. Med branjem sem si vzela nekaj časa za razmislek med posameznimi poglavji, izpisala sem si naslove poglavij, zanimivih misli, citatov. Z naslovi poglavij sem si pomagala do miselnega vzorca, ki je bil osnova moje naloge.

RESNICA O RESNICI

Platonizem, filozofija metafizike, se je utemeljil v razmerju do biti in pomena biti, resnice in vedenja. Preseženje razmerja in doseženje istovetnosti biti in pomena, resnice in vedenja, se pravi biti in resnice, je zgolj cilj oziroma obljuba cilja. Heidegger se temu cilju odreče na ljubo neskritosti, ki kot istost brani razmerje med zenačenjem (ukinjenjem). Lacan poistovetenje resnice in vedenja naveže na izgubljeni predmet.

Resnica kot vzrok

Lacan se o resnici vpraša prehitro in še hitreje pristane na uporabnost resnice. Pri njem ima beseda resnica dvojen pomen. Resnica kot vzrok, resnica o kateri se govori je resnica, ki ni govorjena, temveč govoreča resnica. Izhajajoč iz dejstva, da se nič ne govori iz vzroka, se torej tudi resnica ne govori, če se ne opira na vzrok. Resnica se torej opira na resnico – nase. Resnica govori resnico. Ker ni govorice nad resnico, ker ni nadresnice, ni nadgovorice. Prava resnica je zarečena resnica. Laž pove manj, je zgolj detektor resnice. Kriterij resnice kot vzroka je resnica, je adekvatnost stvari in vedenja (vedenje se mora ujemati s stvarjo, se z njo skladati, ji ustrezati).

Če človek kljub temu, da ne ve, kaj bi pravzaprav rad (želja), nekaj vendar le hoče (zahteva), tedaj se mu pravtakrat, ko se zave, kaj je hotel in ko je dosegel (zadovoljitev) to, kar je iskal, pokaže, da je resnica, torej vzrok njegove želje, nekje drugje. Dostop do resnice, ki je drugje, do resnice kot razloga, je torej možen le prek resnice prek kriterija. Resnica kot vzrok in resnica kot razlog v svoji izvorni dvojnosti ne terjata le razenačenosti resnice in vedenja, ampak predvsem razdvojenost v resnici sami. Manko resnice o resnici ni resnica o manku resnice, temveč resnica o prisotnosti resnice. To ne pomeni, da je resnica o neki partiji partiska resnica, je pa to vsekakor partijna resnica. Resnica govori resnico, vendar nikdar ne pove, kdo ima prav.

Kdor išče pravico, resnice ne bo našel. Resnica je resnica nasprotij. Lacanova analiza razkrije, da Bog, se pravi "Drugi od ta - Drugega", ki naj bi bil nosilec resnice o resnici, ni nič drugega kot Ženska. Vendar Ženska po Lacanu ne eksistera, je zgolj iluzija želje. Cogito po Descartesu vsebuje tudi željo; torej namesto: mislim, torej sem, rečemo: želim, torej sem. Lacan bi na takšno izvajanje pristal le v Descartovi formulaciji: mislim torej, sem. Po Lacanu je želja subjekta tudi želja po želji. Enotnost resnice kot neskritosti in resnice kot pravilnosti je enotnost resnice.

Resnici odstrta resnica

Hegel razlikuje med resnico kot odstrtostjo in resnico kot vedenjem, razlika med resnico in pravilnostjo. Razume jo kot razliko znotraj resnice. Z resnico se najprej razume to, da vem, kako nekaj je. Toda to je resnica le v odnosu do zavesti ali formalna resnica, gola pravilnost. Po Heglu obstajata dva smisla resnice, globlji in površinski – površni smisel resnice. Resnica o resnici je, da je Resnica (da resnica Je). Heglova inovacija je v tem, da brez indentitete z resnico (bitjo) ravnatoko ni nič, kot ni nič resnica brez njega.

Sami sebi od – strta resnica je resnica, ki je strta. Neminljivo življenje je življenje, ki ni življenje. Neminljivo življenje se v ničemer ne razlikuje od smrti. Odstrtost Hegel razume kot vednost: Resnica je resnica in razen tega je še vedenje.

Resnica, ki se ve, je slaba resnica. Hegel nas želi prepričati o nasprotnem: resnična umetnina je tista umetnina, ki je to, kar naj bi bila in če je resnična umetnina dobra umetnina, potem je umetnina, ki ni to, kar naj bi bila, neresnična in zato slaba umetnina. Iz tega lahko izpeljemo, da je slab človek neresničen človek, torej človek, ki se ne obnaša svojemu pojmu ali svoji določenosti primerno. Brez indentitete pojma in realnosti ne zmore nič obstajati. Če nebi bilo indentitete pojma in realnosti (mišljenja in bitij) nebi bilo nič. Resnica, kolikor obstaja, ni nič resničnega, je neresnična.

Resnica pri Heglu je še na dokaj nedorečen način pred mišljenjem in bitjo, Heidegger pa pred izrecno izpostavi. Prisiljen je pokazati na neresničnost resnice. Heidegger je poskušal odstreti resnico na način, da je kazal na razliko med neskritostjo kot resnično resnico in pravilnostjo kot zastrtem resnične resnice. Resnica naj bi bila v svojem bistvu, torej kot neskritost, zmeraj bolj zastrta. Resnica sama je neskritost in nič drugega kot neskritost. Neskritost je neskritost in nič drugega. Brez resnice.

Hegel je rekel, da si nekdo predstavlja bit kot absolutno bogastvo (absolutna polnost) in nič, kot absolutno uboštvo (absolutna praznost). Budisti trde, da je Bog nič, torej lahko ugotovimo, da človek lahko postane Bog le na ta način, da uniči samega sebe. Resnica, ki je odstrta je neuničljiva; resnica se ne more uničiti. Pojem (ideja) kljub temu ne more vzdržati v svoji osamljenosti. Resnici odstrta resnica je nekaj povsem drugega od resnice, ki si je odstrta. Edina resnica, ki jo je ugledala, je resnica, da ne vidi nič. Resnica, ki ve le zase je slepa resnica.

Adaequatio in proprietas: dispositio

Adaequatio:

Lacan vidi problem v tem, ali pripada resnica mišljenju ali stvarem ali resnici. Po Tomažu Akvinskem obstaja resnica v razumu samem, ne pa v stvari, ki je izven duše. Vendar to ni resnica nasploh. Resnica, ki obstaja v razumu samem, je razumska resnica (resnica razuma).

Proprietas:

Resnica stvari je svojstvenost biti vsake stvari, ki ji je utrjena, kolikor je takšna stavr po naravi sposobna povzročiti različno sodbo o sebi in kolikor posnema svoj lastni razlog, ki ga ima v božjem duhu (Avicena : Metafizika).

Kot vzrok resnice je proprietas pred adaequatio, enotnost obeh resnic je Bog. Bog je svoja lastna resnica ali resnica sama, resnica Boga je mira vseh resnic. Vedenje človeškega razuma je povzročeno po stvareh, torej je vedeno mera človeškega vedenja. To o čemer sodi z razumom, je zato resnično, ker se stvar obnaša tako in ne narobe.

Razum Boga pa je v svojem vedenju vzrok stvari. Zaradi tega mora biti mera stvari njegovo vedenje. Božji razum je v takšnem razmerju do stvari, v kakršnem so stvari do človeškega razuma (kakor človeški razum odraža stavri, tako so stvari odraz božjega razuma).

Napačnost, ki je povzročena po nezenačenosti človeškega razuma in stvari, ni v stvareh, temveč v razumu.

Če imamo razumsko resnico (formalna resnica oz.resnico razuma) na eni strani ter resnico stvari (materialna resnica oz.stvarna resnica) na drugi strani pa je napačnost enostranska (zmota ali celo laž). Resnica stvari nima opozicije. Stvari ne varajo. Resnica ne prenese napačnosti.

Predpostavka vseh predpostavk metafizike: kar je umno je dejansko, kar je dejansko, je umno, resnično – mora biti. Od Akvinskega dalje je resnica stvari ustroj stvari. Naša resnica, pomeni vselej preustroj drugih stvari, drugih resnic. Človek, ki ni “naš” človek, ni le napačen in slab človek, ampak sloh ni človek (kdor nima resnice nima bitij). S tem “človekom” je v skrajnih okoliščinah zato upravičeno in opravičeno početi vse. Po Heglu ni Bog, kdor se uniči, marveč je Bog, kdor lahko uničuje. Človek, kot smrtno, govoreče bitje, želi, da bi bil željen. Ker je vsaka želja posredovana z besedo, spočeta na mestu govorice, manka, ki ga je želja vcepila v človeka, ne more zapolniti nobeno stvar. Ena izmed desetih “božjih” zapovedi / prepovedi pravi: “Ne želi svojega bližnjega žene!”. Prepoved nič ne prepoveduje, saj žena predstavlja višek nad to ali ono realno žensko; prepoved zapoveduje uresničenje želje, torej odpoved končnemu ugodju ali končni slasti,

da bi bil dosežen neskončen, torej v neskončnost odlagan užitek. Brez prepovedi / zapovedi ter odpovedi, želje ni. Uresničenje želje se dogaja kot želja po uresničenju. Želja je torej odnos bitja do manka.

Recipročnost

Če je adekvatnost enaka prilagoditvi, se recipročnost nanaša na neprilagodljivost subjekta njegovemu manku. Subjekt želje je že po naravi neprilagojeno in neprilagodljivo bitje. Ne more se poistovetiti z ničemer, kajti tisto, kar si želi, ni nič imenljivega, nič bitnostnega. Zavezan takšnih nenavezanosti, ne more računati na nikakršno trdno oporo ne v sebi ne v drugem, temveč samo na recipročnost. Recept za recipročnost je recipročnost (ljubljen je tisti, ki ljubi).

SKLEP

Resnica o resnici je v tem, da ni resnice o resnici, človek mimo resnice ne more. Najbolj spretni smo pri zakrivanju resnice o nas samih. Ne toliko pred drugimi, kakor pred nami samimi. Če govoriš resnico in si odkrit pred drugimi, se podajaš v smrtno nevarnost. Kadar pa si odkrit pred samim seboj, kadar se zazreš in zažreš v svojo lastno resnico tedaj se srečas z grozo zgolj nič in stopiš na rob samomora. Misli na samomor se izmakneš le, če grozo zgolj nič preneseš na bolečino spomina. Bolečina spomina izhaja iz spomina na prabolegino človeka, iz spomina na prepad med bitjo in zavestjo, med resnico in vedenjem. Groza zgolj nič nas zajame zato, ker o niču ne vemo nič. Resnica o resnici je resnica spora človeka s svojo lasno resnico in svojo lastno bitjo. Človek se tej resnici o sporu z lastno resnico ne more odreči. Če jo zavrže, zavrže tudi samega sebe (napravi samomor, se spremeni v ubijalca, spreminjevalca sveta). Če sprevrženec ubija v imenu Boga, Človeka ali česarkoli z veliko začetnico zapisanega, nakoncu je vedno mrtev človek. O tem ni možne nobene dvojne resnice.

Resnica o resnici ni dvojna resnica, kajti dvojna resnica pristaja na uničevanje, čemur se resnica o resnici najbolj upira. Resnica o resnici, ki je v tem, da ni Resnice, razkriva nesmiselnost uničevanja resnice. Resnica o resnici se glasi, da izza resnice ni nič. Vse je le videz in razen tega nič. Ravno zato pa nič ni videz in resnica ni nič navideznega. "Toda resnica kot neskritos ali odkritost je prav videz, torej videz ni iztoveten z nevidnostjo. Na koncu metafizike je rehabilitacija videza (fenomena) zato neizogibna." (Tine Hribar, Resnica o resnici, str. 164)

Resnica kot videz, za katerim ni nič, je odkritos pred samim seboj in pred drugim. Odkritost je nevarna, izza nje nas čaka groza zgolj nič. Toda brezglavi beg pred to grozo nas ne bo rešil. Kdor se ozre bo pogubljen. Kdor je pogubljen, se ne ozira.

Resnica o resnici je, da ni resnice o resnici in zato z resnico ne razpolaga nihče.

LASTNO MNENJE

Med odločanjem za referat se mi je zdela tema Resenica o resnici zelo zanimiva, še posebej v luči današnjega nestrpnega odnosa do drugačnih, drugače mislečih, drugih narodnosti, ... Resnica sama po sebi se nam zdi umevna, saj jo lahko pogledamo iz različnih zornih kotov. V naši mladi državi nas je slovencev 2 milijona, vendar smo Slovenci različnih verskih prepričanj (katoliki, muslimani, pravoslavci, židje,...) in manjšin (Italijani, Madžari, Romi,...). Resnica bi bila, da bi v tej mladi, naši državi se med seboj razumeli, živeli v slogu, drug drugemu pomagali. Resnica o resnici pa bi bila, da bi bili kot brat bratu. Ker pa sem v tezi omenila, da resnice o resnici ni, jo lahko potrdim tudi v mojem primeru. Zadnji dogodki do drugačnih kažejo, kako različna je resnica. Pri tem pogosto zamenjujemo vzrok in posledice. Resnica bi bila, da bi drugačne sprejeli medse, jim pokazali pravo pot, jim svetovali, jih vodili...

Dotaknila bi se trenutno najbolj vroče problematike romskih skupnosti in naše nestrpnosti do nje. Resnica o Romih je, da je njihova težava v neizobraženosti, resnica pa je tudi, da bi morala država poskrbeti za njihovo izobraževanje, kajti samo z izobraževanjem bi uspeli, da bi Romi lahko poiskali pot v boljše življenje, se zaposlili in bili enakovredni ostalim državljanom.

Morda pa je resnica o resnici tudi to, da si oni tega ne želijo. S tem, da si oni tega ne želijo, lahko ostanejo taki kot so in živijo po svojih normah in vrednotah še naprej. Morda je to resnica.

Morda pa je resnica, da smo Slovenci v Evropi manjšina (2 milijona) in so Romi večina (10 milijonov). Kdo bo prevzel navade koga? Kdo je kulturne? Kdo je izobražen? Kaj je torej resnica o resnici?

Resnica je morda tudi to, da smo ostali, ki mislimo, da smo boljši, kulturnejši, zrelejši, bolj izobraženi in sploh vsemogočni, morda samo stremuhi po večjih dobrinah, po mogočnejšem kapitalu in nadvlado tistih drugače mislečih.

INDUKTIVNO SKLEPANJE

- ❖ Romska družina je slaba, neprilagodljiva, neizobražena, kriminalna.
- ❖ Vsi Romi so slabi, neprilagodljivi, neizobraženi, kriminalni.

V medijih izpostavljena romska družina, je kot celota prikazana kot slaba, kriminalna, neprilagojena. Resnica je dejstvo, da iz vsega v medijih predstavljenega izhaja, da so vsi Romi slabi. Resnica o resnici pa je, da smo lahko tudi mi slabi.

DEDUKTIVNO SKLEPANJE

- ❖ Vsi Romi so slabi, neprilagodljivi, neizobraženi, kriminalni.
- ❖ Romska družina je slaba, neizobražena, kriminalna.

Resnica o resnici pa je, da ima tudi ta romska družina nekaj dobrega. Resnica je očem skrita.

SLOVAR TUJK

- ❖ Alethein (dobeseden prevod) – neskritost
- ❖ Aletheia (dobeseden prevod) – neidentitetnost, po izvoru resnica.
- ❖ a – letheia (dobesedna pomena) – ne-pozabljenost, ne-skritost.
(nedobesedna pomena) – odstrtost, razodetost, očitnost, ...
- ❖ Lethe (a – letheia) – pozaba; lanthano – sem pozabljen, sem skrit, neopažen, neodkrit, opustim kaj, oprostim koga česa, ...
- ❖ Emet (dobeseden prevod) – hebrejski termin – resnica, pravnega izvora; etimološko pomeni isto kot grški termin Orthos: stati pokonci, ravno, biti raven, vzravnati.
- ❖ Adekvacija – razmerje odražanja
- ❖ Ametaforično – nesprotno od prispodobe
- ❖ Metaforično – prispodoba
- ❖ Proprietas – svojstvenost
- ❖ Adaequatio – prienačenost
- ❖ Dispositio – razpoloženost

VIRI

LITERATURA

- ❖ Hribar, Tine: Resnica o resnici, založba obzorja Maribor, 1981
- ❖ Leksikon, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1984
- ❖ Slovenski pravopis, Založba ZRC, Ljubljana, 2003
- ❖ Časopis Delo, različne dnevne izdaje, november – december 2006
- ❖ Volk, Liza: Lastni zapiski, 2006

INTERNET

- ❖ <http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/filo/osebje/hribar.htm>
- ❖ http://sl.wikipedia.org/wiki/Tine_Hribar
- ❖ <http://www.google.si>